

Toimetaja Urmas Lauri, tel 50 94 062, urmas.lauri@hiiumadal.ee

LÜHIDALT

Eesti tänavad said Google Street View's nähtavaks

Internetigigant Google avas 15. mai öösel maailmale Eesti linatänavate 3D-vaated, mille tarbeks pildistati siinset linna-ruumi mullu suvel eritehnika-ga varustatud autodelt.

Google Street View Euroopa programmitjuhi **Ulf Spitzeri** sõnul on 3D-kujule viidud kõikide Eesti suuremate linnade tänavad, osa väikelinnade tänavatest ja tähtsamad ühenduste, kirjutab Postimees. Linnasüdamest kaugemale jäävates piirkondades valiti pildistamiseks külastatavamad paigad ja turismimagnetid, et neist oleks kasu võimalikult paljudele inimestele nii Eestis kui ka väljaspool.

Eesti asulad kaardistas Google'i tellimusel läinud suvel AS Regio, kelle jaoks toodi 15 kaameraga varustatud autot kohale Saksamaalt. Sõidukitele paigaldatud kaamerasilmad tegid iga mõne meetri tagant ümbritsevast 360-kraadise ülevõtte, lisaks koguti GPS-andmeid auto paiknemisest ning laserandmeid teemärgiste ja hoonete asukoha kohta. Ülevõtete tervikusi ühendamine ja kaardile kandmine võttis aega mullu sügisest kuni tänavuse maikuuni.

Hiiu Nädal

UUE NURGA ALT: Vaade Kärkla Rookopli tänavale. GOOGLE

Motoseltskond avab hooaja

Laupäeval avab Hiiumaa moto-klubi Insula Deserta oma järjekordse hooaja. Nagu tavaks saanud, pestakse sel puhul Heltermaal puhtaks Ranna Ella.

Keskpäevaks kogunetakse Kärklas Pritsumaja parklasse, sealt sõidetakse üheskoos Heltermaale, rääkis Insula Deserta pealik **Valdur Jänes**. "Seal toimub traditsiooniline Ranna Ella [Aulin Rimmi pronksskulptuur "Tuules", mida rahvasuu Ranna Ellaks kutsub] pesemine."

Jänes sõnul on Ella puh-takspesemine tegelikult austus-avaldus naistele, emadele ja tütardele, kes mööda ilma ringi rändavaid tsiklimehi-naisi koju ootavad.

Motohooaja algusest võivad klubi pealiku sõnal osa võtta kõik Hiiumaa mootorratturid. "Et sõit oleks uhkem," lausub Valdur Jänes.

Pärast Heltermaa tseremooniast sõidetakse natukene ringi ja maandutakse Jänesse urus, kus peetakse plaane ja arutatakse hooajal toimuvat.

Motoklubi Insula Deserta asutati kuus aastat tagasi. "Praegu on liikmeid, kes maksu mak-savad, pool tosinat ja on ka to-sina jagu muidu hängereid," märkis klubi president Valdur Jänes.

Urmas Lauri

Kolm põhjust kiviaia taastamiseks pluss üks!

Kuriste kiriku sammaldunud kiviaia taastamistalgud 11. mail polnud ülemaailmse kampaania sünnitis. Pigem sündis ülemaailmne koristustalgute kampaania just Eesti taasiseseisvumise järgses kiviaedade korrastamise ja muinsuste kaitsmise üleskutsest detsembris 1987, kui asutati Eesti muinsuskaitse selts.

Hillar Padu

uudis@hiiumadal.ee

Seltsi asutamiskoosolek toimus, nagu öeldud, Tartu ülikooli aulas detsembris 1987. Marksumaja punakateedrites (NLKP ajalugu, teaduslik kommunism, poliitökonoomia ja filosoofia) üritasid vanameelsed samaaegselt ka mingit koosolekut korraldada, aga veerand tundi hiljem olid vähemasti filosoofid ja poliitökonoomid juba aulas muinsuskaitsejate ettevõtmisel.

Veel olid hirmud õhus, aga vabaduse joovastus samuti. Meenutagem, et 2. veebruaril 1988, Tartu rahu aastapäeval, oli linn täis koertega patrullivaid sisevägesid. Aga juba aprillis 1988 tulid muinsuskaitsejad üle Eestimaa eesotsas Tri-vimi Vellistega avalikult just Tartus tänavatele trikolooriga. Veel eraldi eri värvi lippudega – sinised, mustad, valged – sammus rongkäik üle Toomemäe.

ASJATUNDJA: Kuriste kiriku kiviaia taastamist juhendas muinsuskaitseinspektor Dan Lukas (paremal). HILLAR PADU

Mäletan seda sündmust ja meenub kerge imestus, et re-dispunased olidki redised – mitme kateedri partorgid seidsid Miina Härma gümnaasiumi ja Eesti üliõpilaste seltsi maja esisel platsil üliõpilaste keskel koos oma laste või lastelastega... pisarsilmil! See oli uue ajastu algus Eesti elus, oli muinsuskaitse seltsi ajalooline samm igavikk.

Tänavusel muinsuskaitsekuul loodi ka Hiiumaal muinsuskaitse seltsi osakond. Dan Lukas eestvedajana korraldas ühe esimese üritusena Kuriste kirikaia taastamistalgu-öp-

pepäeva. Algul toimus Kuriste haridusseltsi seltsimajas loeng kiviaedade ajaloost ja ehitusviisidest. Dan Lukas tutvustas rohke pildimaterjaliga kunagisi ja uusaegseid kiviaedu meil ja mujal laias ilmas.

Sealt jäigi meelde, et kõige üldisemalt öeldes on kolme sorti kiviaedasid: põldaiad, puisaiad, kirikaiaid. Põldaiad tekkisid, sest põllukive polnud kuskile ladestada ja eks ikka ka kaitseks loomade eest. Puisaiad tekkisid ajalooliselt puisniitudele, jällegi piiritähiseks ja kaitseks

loomade eest ja et pole ju neid kive muidu kuhugi panna. Lõpuks kirikaiaid – siin on põhjendus n-ö siililegi selge.

Kuid selgeks peavad muinsuskaitsejad rääkima selle viimase, neljanda kiviaedade ehitamise põhjuse – kiviaiamoe buumi –, mis sündis läinud sajandi kaheksakümnen-datel ja jätkub tänaseni.

See pealkirjas nimetatud "pluss üks"-põhjus kiviaedu ehitada ja taastada väljendab omaniku esteetiliselt, mitte praktiliselt ambitsioone: aed olgu sirge ja sile kui prillikivi.

Ja neid ehitatakse ja nad on ilusad, kuid... mitte üle viie või kuue aasta, siis algavad varingud. Just sellest Dan Lukas oma loengus rääkis ja seletas, milline peab kiviaed olema, et peaks vastu sajandeid.

Aktiivse vananemise ja põlvkondade solidaarsuse aasta raames võiks ja peaks nimetatud kolm põhjust kiviaedade taastamiseks taandama ühele ja ainuõigele – eestluse hingemaa hoidmisele!

See oleks tõene mitte ainult Eestimaa ilu, vaid eelkõige elujõu tootmise ja hoidmise pärast: et säiliks põllukultuur, et säiliks karjakultuur, et säiliks eisiisade vaim või vaimud või vaimsus kirikae-dades – säiliks kirik. Selle nimel mitu põlvkonda õppis ja rassiski Kuriste kirikaia ja kiviaed sai ilus.

HN

Laupäeval pääseb muuseumi ka öösel

Muuseumiöö ehk 19. mai hilisõhtu töötab Hiiumaal tulla põnev. Peale muuseumide on avatud peaaegu kõik kirikud, tuletornid ja muud muuseumilaadsed paigad – kokku 19 võimalust Hiiumaaga lähemalt tutvust teha.

Muuseumiöö ühisteema on tänavu "Öös on kino". Külastusmängust osavõtjate vahel loositakse auhindu.

Hiiumaa muuseum on muuseumiööl avatud kl 18–23. Kärkla Pikas majas linastub kl 18.30 ja 21.30 film Ro-

man Ungern-Sternbergist. "Väga põnev!" lubas muuseumi peavarahoidja **Helgi Põllo**. Filmile eelneb Ungernide lühitutvustus. Seda vene- ja mongolikeelset lugu "verisest" Hiiumaa juurtega paruni näeb ainult muuseumiööl. Kell 20 saab näha filme Ada Lundverist.

Niisiis on nii kino kui ka äraarvamist, on aletegemise näitus ja film, kalakombinaadi näitus ja üllatused.

Kassari ekspositsioonimaja kinoõhtu algab kell

18 filmidega Sõpruse kolhoosnike mälestustest kolhooside loomisest, Ada Lundverist, Ants Viidalepast, Aino ja Oskar Kallastest ("Põletav armastus"). Avatud on näitus "Kassari kunstis" pil-tist, mida tuntud ja tund-matud kunstnikud on maal-nud Kassari saarest ja inimestest.

Muuseumiööl on avatud ka R. Tobiase maja Käinas ja Mihkel Kiibuse maja Valgul, samuti Sõru muuseum ja mi-litaarmuuseum Tahkunas.

Emmaste laste looming leidis rohkesti tunnustust

Emmaste põhikooli laste kunstiloomingut on tunnustatud kolmel kunstikonkursil.

Tõehhi Vabariigis toimunud rahvusvahelisele konkurss-näitusele lae-vus 15 riigist 2718 tööd, sh 233 tööd Eestist. Eesti laste graafikaloomingut seekord auhindadega ei pärjatud. Kuid näitustele valiti – mida võib pidada samaväärseks äramärkimisega – Eestist 9 teost. Emmaste laste kuuest tööst osutusid näitustele valituks 5. kl õpilaste Konrad Valgu ja Mari-Liis Kergi tööd.

Eesti rahvusringhäälingu seriaali "Nöbinina" joonistuskonkursil lastele sai tunnustuse Emmaste kooli 1. kl õpilane Anna Elisabeth Remmelg ning 5. kl õpilased Regina Rand ja Debora Saarnak.

Penteli rahvusvaheline laste kunstinäitus toimub juba 35. korda. Eesti lapsed on seni osalenud kolmel korral ja saanud hulgaliselt auhindu. Seekord võitis hõbemedali ka Debora Saarnaki pilt "Hobustel ratsutajad".

Hiiu Nädal

LÜHIDALT

Saadikud arutasid saarte programmi taastamist

Läinud nädala teisipäeval arutas riigikogu Saarte ühendus regionaalministriga võimalust kutsuda uuel rahandusperioodil 2014–2020 taas ellu saarte programm.

"Kuna praegu ei ole veel väga selge, milliste suunitlustega järgmise finantsperioodi raha tuleb, siis põhimõtteliselt ei ole ust kinni löödud ja sellist programmi võib teha," ütles kohtumisel osalenud riigikogu liige **Kalle Laanet**. "Leppisime kokku, et saarte saadikute rühm ja regionaalminister jätkavad koostööd, et saarte programm tuleks."

Ühtlasi esitab saarte saadikute rühm riigikogu kantselei õigusanalüüsi osakonna kaudu järelepärimise, et teada saada, kuidas on näiteks Rootsis ja Taanis kulutatud Euroopa Liidu vahendeid saartele suunatud finantsprogrammide rakendamiseks.

2003. aastal tegevuse lõpetanud saarte programm oli üks kuuest regionaalsest programmist, mis alustas tegevust 1994. aastal riigikogus heakskiidetud regionaalpoliitika kontseptsiooni alusel. Programmi tegutsemise ajal 1996–2003 jagati saarte programmi raames ligi 65 miljonit krooni.

Ain Lember

Kultuuripoliitika nõukoda Hiiumaal

Täna ja homme peab Hiiumaal oma korralist nõupidamist Eesti maakondade kultuurijuhte ja kultuuriministeeriumi esindajaid ühendav Eesti regionaalse kultuuripoliitika nõukoda.

Kahel päeval arutatakse teemal "Kultuuripoliitika põhialused 2020" ja tehakse omapoolseid ettepanekuid, kuulatakse kultuuriministeeriumi raamatukogunõunik Meeli Veskuse loengut teemal "Rahvuslik kultuuriväärtus – raamatukogud" ning saadakse osa Hiiumaa kogemusest vaimse kultuuripärandi kaardistamisel. Viimasest annab ülevaate Hiiumaa muuseumi peavarahoidja Helgi Põllo.

Eesti regionaalse kultuuripoliitika nõukoda on kultuuriministeeriumi juurde loodud nõuandev organ. Hiiumaalt kuulub nõukotta ja praegu ka selle juhatuse koosseisu Hiiu maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja Ermo Mäeots.

Hiiu Nädal

MIS JUHTUS

Kaklevad

10. mail kell 14.15 löödi Käina vallas Männamaa külas 62-aastast naist. Politsei on kahtlustatavana kinni pidanud 64-aastase mehe.

12. mail kell 3.40 tungiti Käina vallas Käina alevikus Mäe tänaval kallale 21-, 26- ja 27-aastasele noormehele.

Varastavad

Ajavahemikus 1. jaanuar kuni 9. mai on Pühalepa vallas Sarve külas varastatud 80 mõra-ankrut. Kahju on 500 eurot.

Ajavahemikus 30. aprill kuni 12. mai on Emmaste valla Kurisu külas talu abihoonest varastatud motoroller. Kahju on 1500 eurot.

HN

Urmas Lauri